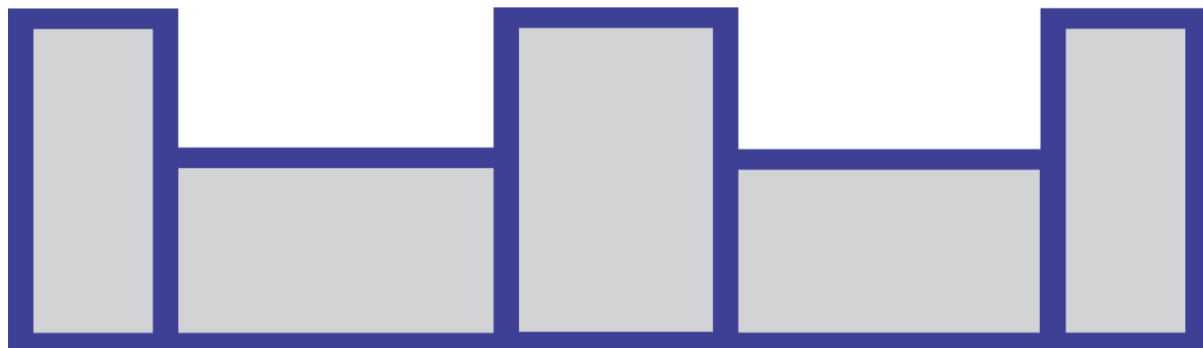

ТРЕТ ИЗВЕШТАЈ ОД МОНИТОРИНГ НА МЕДИУМСКО ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА РАБОТАТА НА СОБРАНИЕ

СОБРАНИЕТО ПОД ЛУПА

**Засилување на политичката дебата
и делиберативниот дискурс**

НОЕМВРИ 2014

ТРЕТ ИЗВЕШТАЈ ОД МОНИТОРИНГОТ НА МЕДИУМСКОТО ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА РАБОТАТА НА СОБРАНИЕТО

(НОЕМВРИ 2014)

Институтот за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје (ИДСЦС) и Институтот за Источна и Централна Европа и Балканот (ИЕКОБ) почнувајќи од јуни 2014 до март 2015 година го следат нивото на квалитет на дебатата во Собранието и известувањето на медиумите за работата на пратениците. Мониторингот се одвива во рамките на проектот „Собранието под лупа, засилување на политичката дебата и делиберативниот дискурс“ финансиски поддржан од Европската Унија. Во текот на периодот на мониторинг ќе бидат изготвени десет месечни извештаи за квалитетот на дебатата во Собранието и за медиумското известување. Пред вас е третиот извештај кој се однесува на известувањето на 10 национални медиуми, во периодот од 1 – 30 ноември 2014.

Целта на мониторингот е на емпириски начин да се дојде до сознание во која мера медиумите се дел од процесот на делиберација во општеството при создавањето на јавните политики, односно во која мера на пошироката јавност и ги пренесуваат аргументите изнесени во собраниските расправи.

По секој мониториран месец јавноста ќе биде информирана преку извештаи за клучните наоди од мониторингот на медиумите и од дебатата во Собранието.

А. РЕЗИМЕ

Клучниот наод во третиот извештај од мониторингот на медиумското известување се дека во набљудуваниот период, од 1 до 30 ноември, медиумите најмногу објавиле информации во кои како извори се консултирани пратеници од само една политичка опција. Притоа, како извори нешто почесто се застапени активни и избрани пратеници од опозицијата кои не ги прифатија мандатите отколку од пратеници од мнозинството. Процентот на информации во кои истовремено се застапени извори и од власта и од опозицијата е намален за половина споредено со минатите мониторирани периоди.

Во ноември набљудуваните весниците и телевизии повторно доминантно го споменуваат Собранието во контекст на пошироките политички случувања, бојкотот на опозицијата предводена од СДСМ и процедурата за одземање на мандатите на избраните опозициски пратеници. Значително помалку се информирало конкретно за дебатите и изнесените аргументи на пленарните и комисиските седници. Со ова, јавноста во многу мал дел е информирана за голем дел од случувањата во Собранието кои се однесуваат на темите кои ги разгледуваат пратениците и аргументите кои се изнесуваат на седниците во прилог или против законските решенија.

Како извор на информации, во врска со Собранието, најчесто се јавуваат пратеници, но забележително е што нивниот удел значително се намалил споредено со претходните два мониторирани периоди (јуни/септември и октомври). На сметка на тоа се зголемила застапеноста на извори од извршната власт како и на странски претставници кои коментирале во врска со Собранието.

Весниците многу повеќе отколку телевизиите објавувале информации во кои се споменува Собранието.

Б. МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Мониторингот на медиумите опфаќа следење на објавените информации во 10 национални медиуми во кои се спомнуваат пратениците и Собранието. Следењето ги опфаќа текстовите објавени во шест дневни весници од кои четири на македонски и два на албански јазик. Од телевизиските прилози се следат објавените информации на централните информативни емисии на четири национални телевизии од кои две се на македонски, а две на албански јазик. Со мониторингот се опфатени следните медиуми:

Весници

- Дневник
- Утрински весник
- Вечер
- Слободен печат
- Коха
- Лајм

Телевизии

- Сител
- Телма
- Алсат-М
- МРТ2 програма на албански јазик

Во наведените медиуми се следат и анализираат информациите во кои се спомнеуваат Собранието, пратениците и законодавната постапка. Притоа, во истражувањето, како пратеници од опозиција се сметани и припадниците на опозициските партии кои на последните парламентарни избори добија мандати, но одлучија да не ги прифатат. Во секој поединечен текст и телевизиски прилог се анализираат главните елементи односно жанрот, фокусот на информацијата, видот, бројот, страната и јавноста на изворите.

В. ПОЛИТИЧКИ КОНТЕКСТ

Согласно Уставот, Собранието ја има законодавната власт и е составено од 123 пратеници. Пратениците се избираат на непосредни избори, по пат на пропорционални изборни листи за

мандат од четири години. На последните парламентарни избори, одржани во април 2014 година, партијата Внатрешна македонска револуционерна организација – Демократска партија за македонско национално единство (ВМРО-ДПМНЕ) освои 61 пратеник, а нивниот коалиционен партнер со кој ја формираат Владата, Демократската унија за интеграција (ДУИ), освои 19 пратеници. По еден пратеник во Собранието освоија партиите на Граѓанска опција за Македонија (ГРОМ) и Национална демократска преродба (НДП). Пратеникот на ГРОМ е дел од владејачката коалиција, а пратеникот кој мандатот го доби од НДП и покрај одлуката на партијата да го бојкотира Собранието се приклучи кон пратеничката група на ДУИ. Со тоа сега пратеничката група на ДУИ брои 20 пратеници.

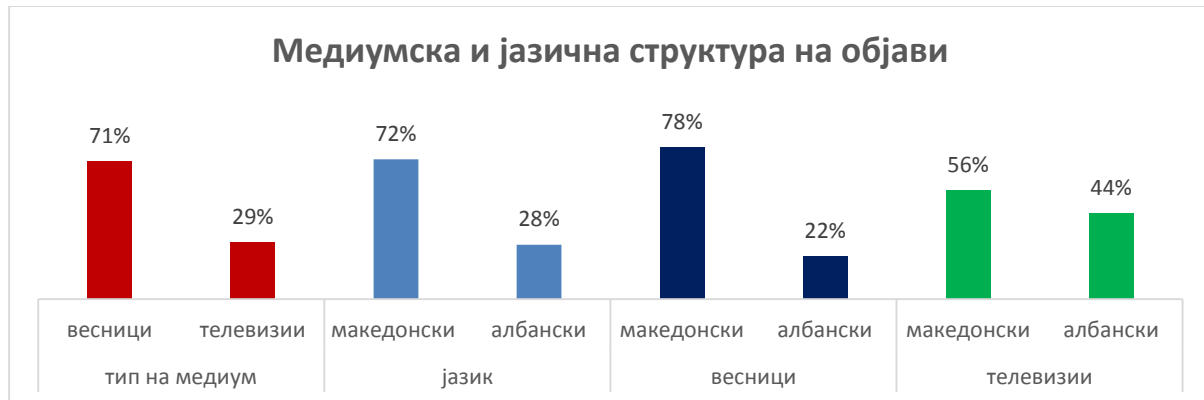
Од почетокот на мониторингот до објавувањето на овој извештај, пратениците од најголемата опозициска коалиција предводена од Социјалдемократскиот сојуз за Македонија (СДСМ), која на изборите освои 34 мандати, ја бојкотираат работата на Собранието¹. Во месец ноември во Собранието опозициски дејствуваа тројцата пратеници од опозициската коалиција на СДСМ кои одлучија да ги прифатат мандатите. Опозициски дејствуваат и седум пратеници на Демократската партија на Албанција (ДПА). Мнозинството во Собранието во ноември ја започна процедурата за одземање на мандатите на 31 опозициски пратеник кои го бојкотираат парламентот. Постапката продолжи и во месец декември.

Г. НАОДИ ОД МОНИТОРИНГОТ

Овој извештај ги опфаќа објавените новинарски информации кои се однесуваат или ја допираат работата на Собранието во периодот од 1 до 30 ноември. Анализирани се вкупно 116 новинарски текстови и прилози објавени во весниците и на телевизиите. Од нив според:

- тип на медиум: 71 % се во весници, а 29% на телевизиите
- јазик: 72% се објавени во медиуми на македонски, а 28% на албански јазик
- од текстовите објавени во печатени медиуми, 78% се објавени во весници на македонски, а 22% во весници на албански јазик
- од прилозите на телевизиите, 56% се објавени на македонски, а 44% на албански јазик

¹ Опозициските пратеници Роза Топузовска Каревска од Либерално демократската партија, Солза Грчева и Љубица Буралиева од СДСМ одлучија да ги прифатат пратеничките мандати освоени на изборите и покрај одлуката на опозициската коалиција за бојкот на работата на Собранието.

I. ЖАНР НА ИНФОРМАЦИИТЕ

Новинарските информации според жанровските карактеристики во најголем дел, 48%, биле структурирани како извештаи, односно само информираат за настаните поврзани со Собранието. Тоа е слично во однос на октомври, но за 13% од првиот мониториран период (19 јуни/30 септември). Од мониторираните текстови и прилози, 25% се статии, односно имаат информативни и аналитички елементи при известувањето за настанот што е за 5% повеќе отколку во октомври и 7% повеќе отколку во јуни/септември. Од објавените информации 21% се основни вести во кои има само кратка информација од настанот и 4% се анализи и коментари на одредени случувања.

II. ФОКУС НА ТЕКСТОВИТЕ И ПРИЛОЗИТЕ

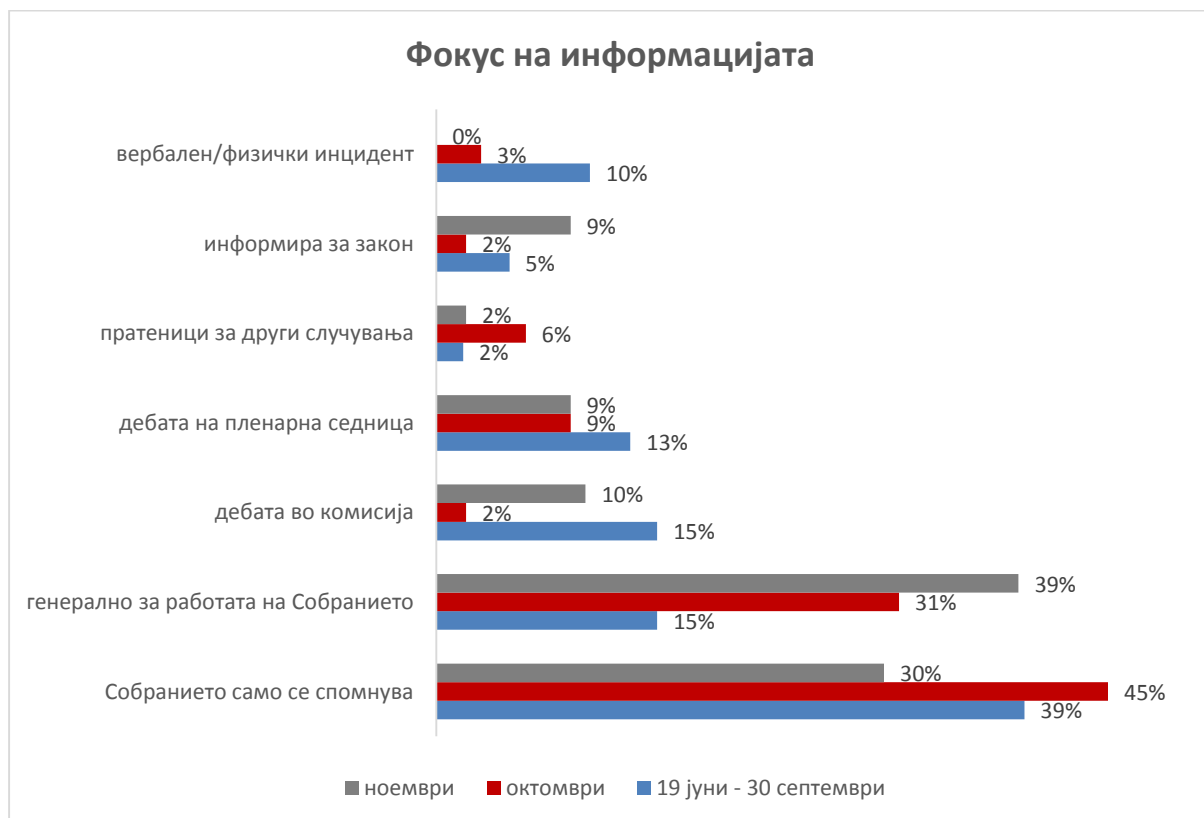
Мониторингот на објавените содржини во медиумите покажува дека во ноември намален е бројот на информации во кои Собранието само се споменува, но информацијата суштински не се однесува на работата на пратениците (за 15% споредено со октомври и за 9% споредено со

јуни/септември). Од друга страна пак, објавени се досега најмногу информации кои се однесуваат генерално на работата на Собранието и на односите во него. Процентот на вакви информации изнесува 39% споредено со 31% во октомври и 15% во периодот јуни/септември.

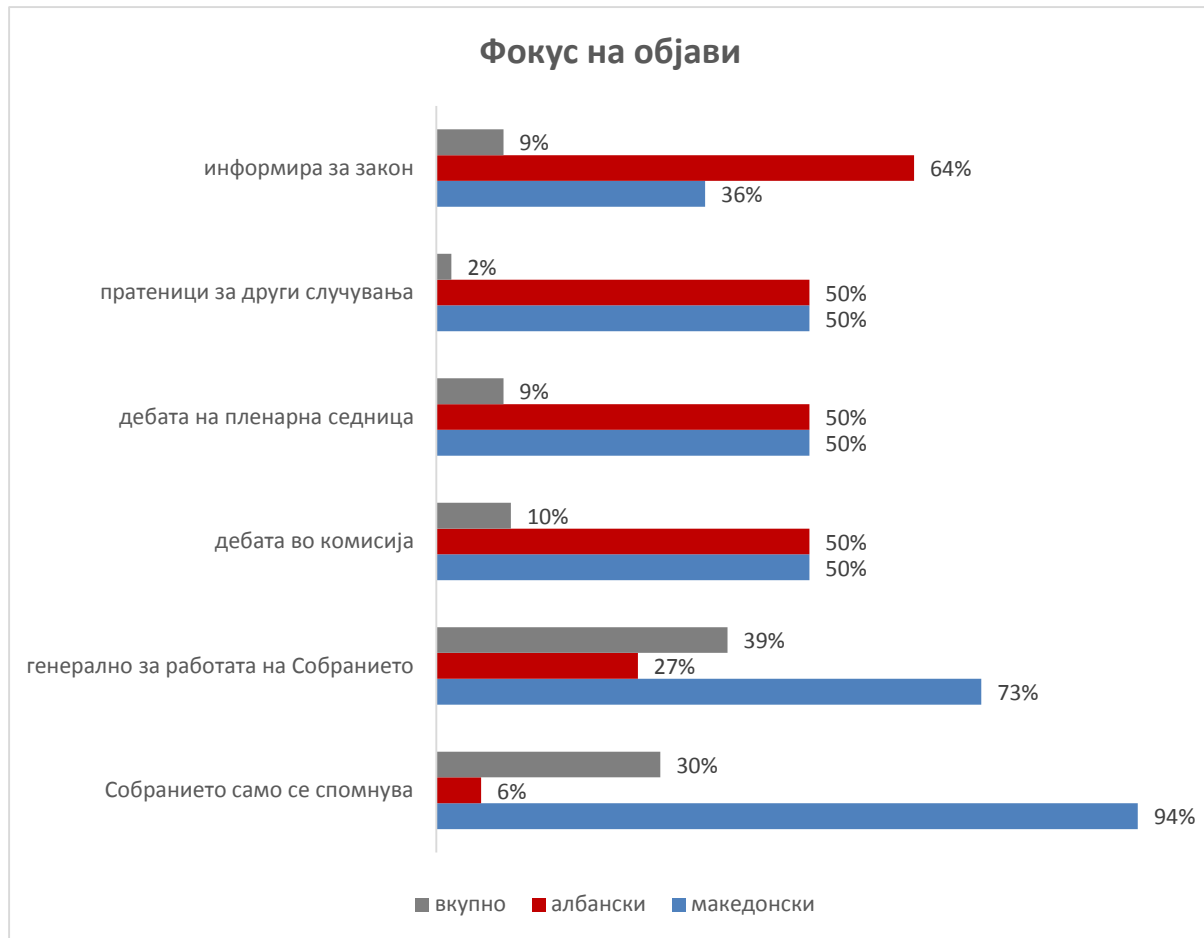
Мониторираните медиуми во ноември во 19% од објавените содржини информирале за собраниските дебати на пленарните или седниците на комисиите што е за 8% повеќе отколку во октомври, но за 9% помалку отколку во периодот јуни/септември. Во ноември медиумите објавиле најмногу информации во кои се информира за стапување во сила на нов или измени на постоечки закони и прописи споредено со минатите периоди.

Податоците од анализата укажуваат дека и во ноември како и во октомври Собранието најчесто е споменувано во контекст на актуелните случувања меѓу најголемите политички партии во земјата, поточно, во контекст на бојкотот на опозицијата и продолжувањето на постапката за одземање на мандатите на избраните пратеници од опозицијата кои не ги прифатија мандатите. Зголемувањето на информациите од собраниските седници пак во голем дел се должи на медиумскиот интерес за дискусијата при постапката за одземање на мандатите на избраните опозициски пратеници во Комисијата за деловнички и мандатно имунитетни прашања.

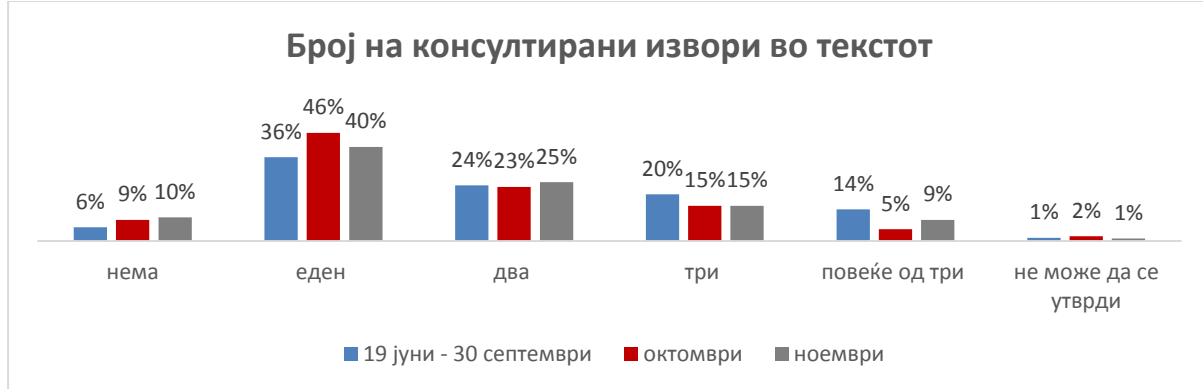

Притоа, може да се забележи дека медиумите на македонски јазик во овој период многу повеќе објавувале информации во кои Собранието само е споменато, или информации кои се однесувале генерално на работата на законодавниот дом. Медиумите на албански јазик, пак, почесто објавувале информации кои се однесуваат на стапување во сила на нови закони или за законски измени.

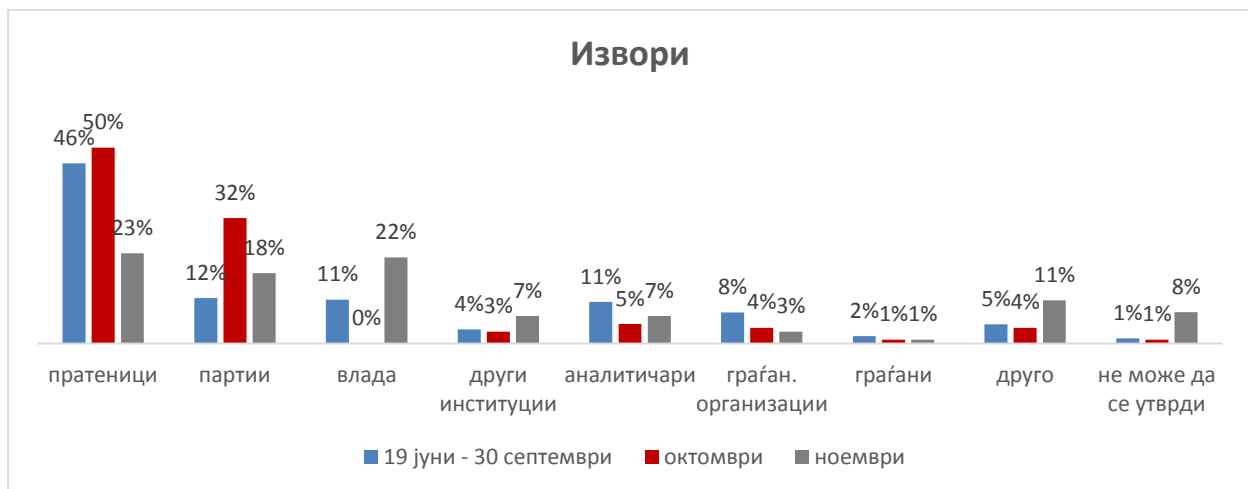
III. БРОЈ И СТРАНА НА ИЗВОРИ

Во мониторираните текстови и прилози во ноември најголем дел од информациите 40% биле со еден извор. Тоа е за 6% помалку отколку во октомври, а за 4% повеќе од периодот 19 јуни-30 септември. Со два извори биле 25% од објавите, а со три 15% од информациите. Мониторингот во ноември покажа дека за 5% се зголемил процентот на информации во кои се наведени повеќе од три извори. Во 10% од објавените содржини во кои е споменато Собранието не се наведени извори.

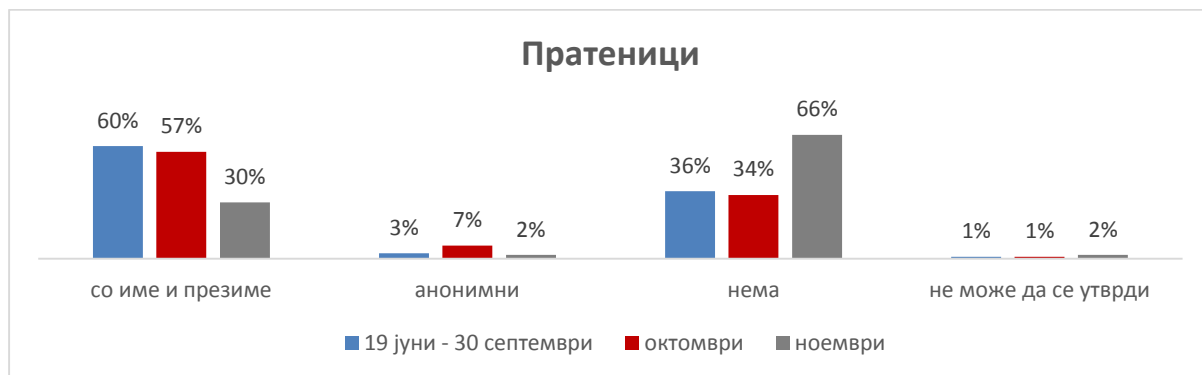
За разлика од претходните мониторирани периоди кога најчести извори во информациите кои се однесуваат на Собранието беа пратениците, во ноември, тие се скоро изедначени со изворите од извршната власт. Во 23% од случаите извори на информациите се пратеници, а во 22% членови на Владата. Тоа претставува намалување за 27% на изворите пратеници и зголемување за 22% на изворите од Владата споредено со октомври. На трето место како извори се наведени извори од политички партии, односно членови на партиите кои не се избрани пратеници во Собранието. Кај оваа категорија во однос на претходниот мониториран период октомври има намалување од 14%.

Во ноември почесто како извори на информациите се наведени претставници на други државни институции споредено со претходните два мониторирани периоди (19 јуни - 30 септември и октомври). Исто така, во последниот месец почесто се јавуваат „други“ извори, односно 11% за разлика од 4% во октомври и 5% во периодот 19 јуни-30 септември. Во оваа категорија најчесто влегуваат странски претставници, амбасадори, претставници на меѓународни организации, или парламентарци од други држави кои имале коментари во врска со работата или односите во Собранието.

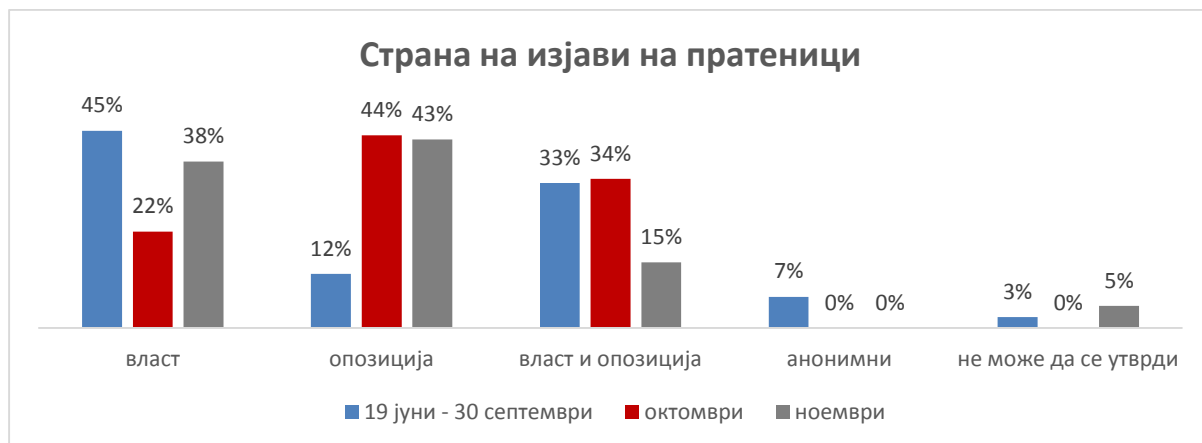

Пратеници со име и презиме како извори на информациите се посочени во 30% од објавените содржини во медиумите кои се однесуваат на Собранието. Тоа е најмал процент досега споредено со претходните мониторирани периоди. Овој процент во октомври изнесувал 57, а во 19 јуни- 30 септември 60%. Во 2% од информациите е назначено дека изворите се пратеници, но нивниот идентитет не е објавен.

Ако се анализира според тоа на која политичка опција припаѓаат пратениците, кои како извори биле консултирани во новинарските текстови и прилози, произлегува дека медиумите во октомври во 81% од случаите консултирале извори од само една политичка страна, што е највисок процент досега. Притоа, за разлика од претходните мониторирани период (19 јуни - 30 септември и октомври) разликата меѓу изворите од власта и опозицијата е помала. Во ноември, медиумите нешто почесто објавувале информации во кои како извори се наведени активни или избрани пратеници кои не ги прифатија мандатите од опозицијата (43%), отколку пратеници од владејачкото мнозинство (38%). Во 15% од статиите, односно најмалку досега биле консултирани или пренесени ставови на пратеници и на власта и на опозицијата.

IV. РУБРИКА

Според податоците од мониторингот, 35% од текстовите и прилозите во кои е опфатено Собранието биле најавени на насловните страници на весниците или во генералната најава на вестите во телевизиските дневници, а 65% не добиле такво место. Во однос на рубриките, овие информации најчесто, во 97% од случаите, се објавени на почетните страници од весниците и во почетните делови од дневниците како „Македонија“, „Политика“, „Актуелно“ или слично. Информации кои се однесуваат на Собранието многу поретко, во 1% од случаите, се објавени во рубриките посветени на економија и бизнис. Во рубриките посветени на коментари и колумни се објавени 3% од информациите.

Во набљудуваните медиумски содржини во октомври, во 70% од текстовите и прилозите е наведен, а во 30% не е наведен авторот на објавената содржина во која се споменува Собранието.

Д. ЗАКЛУЧОЦИ:

- Во набљудуваниот период, од 1 до 30 ноември се зголемил процентот на информации во кои наведените извори се од само една политичка опција, а за повеќе од половина

се намалил процентот на информации во кои се застапени истовремено извори и од власта и од опозицијата споредено со минатите мониторирани периоди.

- Во објавените содржини во кои се консултирани извори од само една политичка опција, како извори нешто почесто се јавуваат пратеници или избрани пратеници од опозицијата кои не го прифатиле мандатот отколку од владеачките партии.
- Медиумите во овој период споредено со октомври и периодот 19 јуни-30 септември многу поретко како извори консултирале пратеници и политички партии, а почесто претставници на извршната власт.
- Медиумите во ноември посветија нешто повеќе внимание на дебатата и аргументите изнесени на собраниските седници споредено со претходниот месец, но генерално недоволно за да ја информираат јавноста за случувањата во Собранието, темите и аргументите кои ги изнесуваат пратениците.
- Собранието во октомври 2014 г. најчесто е споменувано во контекст на пошироката политичка состојба во државата, односите меѓу партиите, бојкотот на опозицијата и тековната процедура за одземање на мандатите.
- Медиумите на македонски јазик значително повеќе известувале за Собранието отколку медиумите на албански јазик. Весниците како и во претходниот период значително повеќе известуваат за настани поврзани со Собранието отколку телевизиите.
- Медиумите на македонски јазик во овој период многу повеќе објавувале информации во кои Собранието само се споменува, или информации кои се однесувале генерално на работата на законодавниот дом. Медиумите на албански јазик пак почесто објавувале информации кои се однесуваат на стапување во сила на нови закони или за законски измени.

Проектот „Собранието под лупа, засилување на политичката дебата и делиберативниот дискурс“ е финансиран од страна на Европската Унија.

Оваа публикација е изготвена со помош на Европската Унија. Содржината на публикацијата е единствена одговорност на Институт за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје (ИДСЦС) и на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија.